

Hoe je vrij te voelen zonder je koffer te pakken

ODE AAN HET NIET-REIZEN

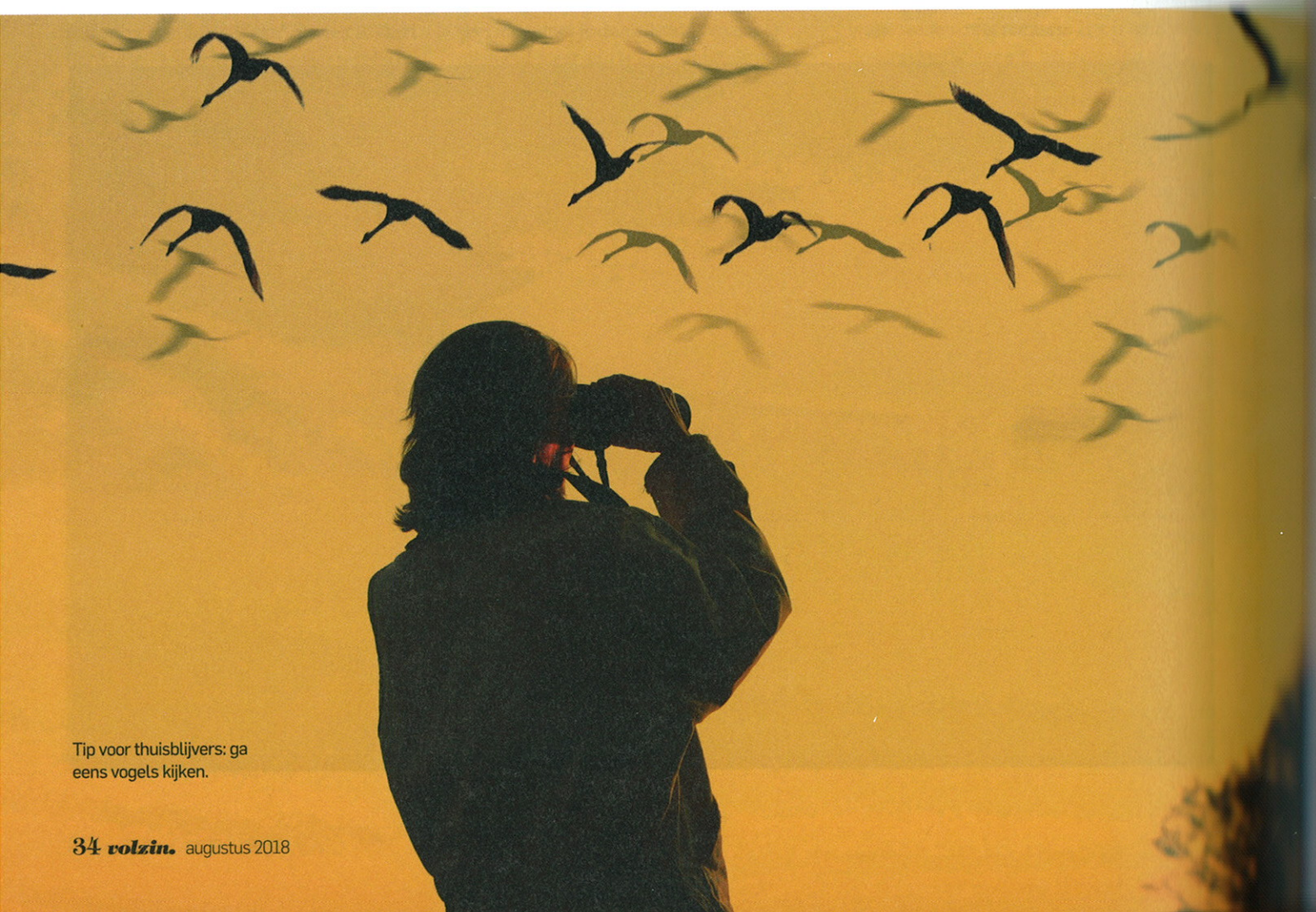
Tekst: Karlijn Bunnig & Jette van Ravesteyn

Reizen, wat levert dat allemaal niet op? Reizen maakt je open, heet het, nieuwsgierig en spontaan. Reizen is avontuur en brengt rust. Reizen helpt je om oude patronen te doorbreken. Door weg te zijn beseffen we wat we thuis hebben en gaan we dat meer waarderen. Kan allemaal waar zijn, menen Karlijn Bunnig en Jette van Ravesteyn. Maar dat alles is net zo goed voor de thuisblijver weggelegd.

Samen met een vriendin zit ik (Karlijn Bunnig) op een terras in Rotterdam. Twee jongens zitten naast ons. Ze zijn verzonken in een *Lonely Planet* over Japan. Het is een mooie zonnige dag, het terras is druk, waardoor we heel dicht op elkaar zitten. Mijn interesse in de medemens is gewekt en mijn hart maakt een sprong-

tje. Ik vraag ze: "Wat voor reis gaan jullie maken?" Ze houden het gesprek duidelijk af. Reageren kort en duiken weer met hun hoofden in hun boek. Een biertje later probeer ik het nogmaals. Dit keer grijp ik mijn kans om de onbekende medelander te leren kennen als de ander naar het toilet gaat: "Reis je veel?" "Nee, dit wordt mijn eerste keer." Hij verschuilt zich opnieuw

achter zijn boek. Na enkele uren vraag ik aan ze: "Wat vinden jullie zo mooi aan reizen?" Waarop ze samen zeggen: "Dat je nieuwe mensen leert kennen, bijvoorbeeld ook mensen die je anders nooit spreekt." Iemand die meer zin heeft om met mij te praten, ontmoet ik als ik met Manon van Driel een avond over niet-reizen in stilte-café *Adem Inn* in Rotterdam voorbereid,

Tip voor thuisblijvers: ga eens vogels kijken.

We zitten samen in een park, een ijscoman komt bij ons staan. Hij vraagt ons wat we aan het doen zijn. Wat blijkt; de ijscoman is een reiziger en hij vindt niks mooiers dan reizen (en zichzelf erover te horen praten). We nodigen hem uit als eregast. Hij kan alleen niet komen, want hij werkt alle dagen overdag én 's avonds zodat hij drie maanden per jaar op reis kan. Een cliché wordt daarmee bevestigd. Dat van de reiziger die zoveel bezig is met weggaan dat hij geen tijd overhoudt om hier te leven.

Zien we, nu reizen zo'n hype is en onze mogelijkheid om de hele wereld over te reizen bijna onbeperkt lijkt te zijn, nog wel wat er dichtbij ons gebeurt? De laatste jaren heb ik de mensheid – lees: mijn hoogopgeleide linkse bubbel – bestudeerd. Reizen lijkt de norm, het weggaan om het weggaan. Een deel van mij snapt het, ook ik vind reizen fijn. Maar volgens mij kunnen we ook kwaliteiten van op reis gaan ervaren in ons dagelijks leven zonder ver weg te hoeven gaan. Waardoor we tegelijkertijd afrekenen met de negatieve impact die toerisme kan hebben.

Roze bril

Mensen hebben het gevoel dat ze zich moeten verantwoorden als ze zeggen niet van reizen te houden. Hun omgeving reageert bevreed. Jong zijn en niet van reizen houden? Dan moet er iets mis met je zijn. Dat reizen of werken in het buitenland geromantiseerd en geïdealiseerd wordt, raakt me. Als ik vertel dat ik in Zuid-Afrika heb gewoond, vinden mensen dat doorgaans direct bewonderenswaardig, zonder te weten of ik daar iets heb gedaan wat bewonderenswaardig is. De roze bril waardoor we kijken als het om reizen gaat beperkt ons vermogen om er kritisch naar te kunnen kijken. En sociale druk legt ons op dat we er eigenlijk niet kritisch naar mogen kijken.

Als reiziger neem je bijna van nature een houding aan die als ideaal wordt ervaren. Op reis zijn maakt je open, nieuwsgierig en spontaan. De reiziger wordt gezien als avontuurlijk. Op reis vind je rust. Reizen helpt oude patronen doorbreken. Door weg te zijn, beseffen we wat we thuis hebben en gaan we dat meer waarderen. De gebruikelijke verplichtingen vallen weg. Een onbekende plek nodigt uit om buiten je comfort-zone te stappen.

Als modern mens herken al ik deze behoeften. Als weldenkend mens zie ik ook dat deze behoeften niet maar eens of een paar keer per jaar bestaan. En al helemaal niet alleen in het buitenland. Hoe kunnen we ons leven zo inrichten dat deze aspecten meer voorkomen in ons dagelijks leven? Hoe zorgen we ervoor dat we niet meer onze koffer hoeven te pakken om ons vrij te voelen? Hoe integreren we de dingen die we fijn vinden van op reis zijn zonder een transitie van thuis- naar op reis zijn door te hoeven maken? Hierbij denk ik dat het antwoord is: bewust zijn.

Grenzen verleggen

Verleg je grenzen. Een tijdje geleden had ik een personeelsuitje vanuit de penitentiare Inrichting in Nieuwegein. We gingen barbecueën en wie wilde, kon gaan waterskiën. Dit laatste had ik nooit gedaan en ik ben ook geen sportief type. Toch voelde ik ergens in mijn lijf: dit wil ik doen! Mijn hoofd zei daarentegen: je hebt niet het juiste lichaam voor een wetsuit, je zal er niks van bakken. Dit is een nieuwe werkplek en het past niet bij je om dit te doen als geestelijk verzorger. Nadat al die gedachten in mij opkwamen, stelde ik mijzelf de vraag: hoe wil ik zijn als mens? Het antwoord daarop is: iemand die zich niet laat belemmeren door zulke gedachten. Ik ben gaan waterskiën. Ben gigantisch vaak op mijn bek gegaan en was de slechtste van ons allemaal. Dat maakte helemaal niks uit. Ik voelde mij als herboren. Ik had mezelf bevrijd.

Zorg ook dat je in gesprek komt met mensen waar je anders niet mee zou spreken. We lijken allemaal vast te zitten in onze eigen bubbels. In een omgeving met gelijken, mensen met dezelfde politieke voorkeur, hetzelfde opleiding (sniveau), dezelfde muzieksmaak, dezelfde hobby's et cetera. Maak actief contact met anderen. Dit kun je bijvoorbeeld doen door vrijwilligerswerk te gaan doen met een doelgroep waar je normaal nooit mee in contact zou komen. Je zult je verbazen hoeveel je over jezelf en de wereld kunt leren door in contact te staan met daklozen, gedetineerden of anderen die ver weg staan van jouw belevingswereld.

Of neem een voorbeeld aan de achttiende-eeuwse filosoof Immanuel Kant. Hij

reisde niet, maar sprak mensen in cafés en nodigde reizigers en handelaren vanuit de hele wereld bij hem thuis uit. Op die manier haalde hij de wereld naar zich toe.

Kneuterige dingen

Bekijk je eigen woonomgeving door de ogen van een toerist. Doe de kneuterigste dingen die je kunt bedenken. Ga naar de kermis. Pluk vlierbloesem om siroop te maken, maak een fietstochtje door je omgeving, loop een rondje door je buurt zonder plan of bestemming, kook een maaltijd met ingrediënten die je zelf rechtstreeks bij de boer hebt gehaald. Neem je camera mee en sta stil bij alles waar je bij stil wil staan. Of doe mee aan georganiseerde manieren om de ander te leren kennen. Bijvoorbeeld via dialoogtafels of interreligieuze dialogen. Ga koffie drinken met de burens die je nog nooit hebt gesproken. Ga naar een kerk, moskee of een andersoortig gebedshuis in je buurt waar je nog niet eerder geweest bent. Ga naar buiten en neem een vogelboekje mee. Kom uit je bubbel en verrijk je wereld zonder mee te gaan in de hype van het reizen en zonder de wereld op te zadelen met de negatieve gevolgen van je reis.

Zet je telefoon uit en laat hem thuis. Je hoeft niet altijd voor iedereen bereikbaar te zijn. Jaagt deze gedachte je schrik aan en vind je het tegelijkertijd een aantrekkelijk idee? Juist dan is het een goed idee om jezelf op deze manier zowel uit te dagen als rust te gunnen.

Onderzoek dus je eigen reisbehoefte. Word je bewust van datgene wat jij belangrijk vindt en vind manieren om deze behoeftes te vervullen in je dagelijks leven. Zoek een manier om af en toe afstand te nemen van je eigen hectiek, van je dagelijkse routine. Die afstand kan je vinden door stilte, door beweging, door af te wijken van je gewoonten, door dingen alleen te ondernemen, door bezinning, door bewustzijn. Laat je verrassen door je omgeving, de wereld, het leven, maar vooral door jezelf. ●

Karlijn Bunnig is consulente geestelijke zorg bij stichting Mara in Rotterdam en humanistisch geestelijk verzorger bij justitie. Jette van Ravesteyn is humanistisch geestelijk verzorger, onderzoeker en humanisticus.